

Színház

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2004. OKTÓBER

Szilágyi Andor

A BÁRÁNY MEGKÍSÉRTÉSE

AVAGY LEOPOLD DAUER,

A FÉRFI, AKI MEGMENTHETTE VOLNA A VILÁGOT

Gerard Bellnek

A történelem semmi esetre sem kizárólag a megtörtént események története, ezért nagy kérdéseinek megválaszolásához nem is lehet elegendő csupán a valóban megtörtént események felderítése. A historikus, korokat átívelő folyamatok valóságos megértéséhez olyan kis, emberi epizódok megismerése is szükségeltetik, amelyek valójában soha nem történtek meg – de az adott körülmények között bármikor megtörténhettek volna.

Bécs, péntek délután
Kaiserstrasse 27.
1919. szeptember 11.
Öt óra ötvenöt perc

Leopold Blum egyszemélyes borbélyműhelye kong az ürességtől. A falakon, keretekben újságkivágások, diplomák, a világ nagy fodrászversenyeinek emléklapjai. Dauer a borbélyfotelen áll, nyakában kötél. A mutatók öt óra ötvenhat percet mutatnak. Dauer a kötél másik végét egy, a plafonból lelógó kampóra próbálja ráakasztani. Kint az üzlet portálja előtt kopott katonaköpenyes, lenőtt bajszú, szakállú invalidus áll meg, és tétován tekinget befelé. Tenyeréből ellenzőt formázva egészen közel hajol az üveghez, majd komoly elhatározással a bejárati ajtóhoz lép. Keze már lenyomja a kilincset is, amikor az utolsó pillanatban mégis meggondolja magát, és sarkon fordulva eltűnik az ajtó elől.

Dauer a fotelen állva ebből az egészből semmit se észlel. Ahogy abból se, hogy a Katona kisvártatva ismét visszatér a bejárat elé, de rövid habozás után megint csak meggondolja magát.

A Katona harmadszori felbukkanását azonban a még mindig a kötéllel

ügyetlenkedő Leopold Dauernak is érzékelnie kell. A következő pillanatban ugyanis a meglehetősen ápolatlan külsejű Katona valósággal berobban az ajtón, és torkaszakadtából elordítja magát

KATONA (kiáltva) ... Jó napot!

Öt óra ötvenhét perc van. Dauer meglepett képpel bámul elő a borbélyfotel alól

DAUER (nyájas mosolyt erőltet az arcára) ... Jó estét. Én csak eljászot-tam a gondolattal.

KATONA (megréműlve saját bátorságától, hátrál) Én kérem értem a célzást... Tehát... akkor én el is mehetek, ha gondolja...

DAUER (lekászalódik) Dehogyan, dehogyan! Fáradjon csak beljebb az úr...

KATONA Igaza van. Későre jár... Megértem... Megérdemlem! Miért nem jöttem előbb! Nem igaz?... Hát akkor én most mégis inkább elmennék...

DAUER (az órára pillant) Ugyan! Hisz gyerek még az idő!

KATONA Csak belestem az ablakon... Azt hittem, hogy már nyitva sincs...

DAUER ... A csapágyakat olajoztam... Azzal szoktam zárni a napot, hogy másnap ne nyikorogva kezdjék a napot... Épp elég, ha én fáradt vagyok...

KATONA (*sarkon fordul, indul kifelé*) Fáradt! Mondom én! Zárni akar! Igaza van!

DAUER Nincs még hat, uram!

KATONA (*megetorpan*) ... Én nem tudom... De mindig ez van, hogy most is... Úgy kellett rábeszélni magam, hogy bejöjjenek... „Wolfi! Szedd össze magad!”, mondtam magamnak. „Wolfi...” Meidlingben elneveztek Wolfnak... én meg ebből úgy becézem magam... hogy Wolfi... Jó, nem?

Várakozó pillantással bámul Dauerra, de a borbély nem igazán tudja, hogyan is reagáljon erre a vallomásra

DAUER Hát igen...

KATONA Igazán nem tudom, miért? De már szinte mindenki csak Wolfinak hív...

DAUER ... Hát igen...

KATONA ... Azt mondják, hogy a szemem olyan, mint a farkasé? Tessék... Nézzen bele... Tényleg olyan?

DAUER (*farkasszemet néznek*) Hát...

KATONA Már arra is gondoltam, hogy csak gúnyolni akarnak... Nem gondolja?...

DAUER ... Hát...

KATONA (*megvonja a vállát, aztán egyre jobban belelendül*) Hát most már mindegy... „Na, mondom, Wolfi! Csak nem lehetsz egy ilyen gyáva szar! Három év frontszolgálat, két gáztámadás, két hadiérem, egy első osztályú lovagkereszt! A német császári hadsereg káplárja mégse futamodhat meg egy borbélyüzlettől! Wolfi! Szedd össze magad! Bátorság! Egy, két, há! Gyűrünk, próbáld meg! Előre! Mint a franciák ellen! Szuronyt szegezz!... Támadáás! Halál a franciákra!”

A Katona hangos üvöltéssel megrohamozza Dauert, aki mint a sült hal bámul vissza rá

KATONA (*hijózanodva*) Végül is még tényleg nincs hat óra, igaz?...

Dauer ismét az órára pillant. A mutató épp a hatosra ugrik

DAUER Siet!... És különben is, ha lenne? Nálunk mindig a kuncsaft az úr!...

Az egyik mennyezetről lenyúló csövön kopogtatás hallatszik

DAUER Pardon... (*A csőhöz lép, kihúzza belőle a dugót, hozzáhajolva hallgatózik, majd belebeszél*) Miért jönnél le, anyuka? (*Szabadkozva a Katonához*) Bocsánat... (*Hallgatózik, majd megint belebeszél a csőbe*) Nem nyúznak senkit... Dehogyan... Biztosan kint az utcán üvöltött valaki. Bocs, anyuka, de még nem fejeztem be a takarítást... (*A hátsó ajtón lógó borotvaszíjon nagy műgonddal fenni kezdi a borotváját, miközben szabadkozva mosolyog*) Az anyám... Fél oldala lebénult... Fekszik egy ágyon... Hogy ne legyen egyedül, csináltam ezt a csövet... Ő belebeszél, én pedig válaszolok... Azt kérdezte, hogy hallottam-e valami ordítást.

A cső ismét „megszólal”. Dauer beleszól

Igen, anyuka... (*Hallgatózik, majd válaszol*) Igen, anyuka! Vendégem van... (*Hallgatózik, válaszol*) Igen, anyuka, jól hallottad, vendéget mondtam... (*Hallgatózik, válaszol*) Ilyenkor... Hatkor. Pénteken, hatkor... Kidobjam? (*Mosolyog*) Egy szavadba kerül, és zutty! Én kidobom! Ki én, hogy lába se éri a földet... (*Hallgatózik, válaszol*) Ne dobjam? Jó, akkor nem dobom...

A Katona Dauer háta mögött az ajtó felé lopakodik. Kisurran az utcára, és eltűnik

Tudom... Hogyne tudnám... Sietek...

Dauer megfordul, tekintetével a Katonát keresi

A fenébe!...

A cső megint „megszólal”, Dauer, anélkül, hogy hallgatózna, azonnal válaszol

Bocsánat, de ezt nem neked mondtam, anyuka... Elment a vendég... Lelépett... Mindjárt fent leszek...

Dauer csalódottan álldogál, majd bedugaszolja a csövet, és rosszkedvéen pakolászni kezd. A Katona azonban ismét felbukkan az ajtó előtt, és megint benyit az üzletbe

KATONA Jó estét... (*Az órára pillant*) Én kérem... tudom, hogy már el is múlt hat óra... de nekem muszáj... Hajnalban indul a vonatom Münchenbe... (*Végigmutat magán*) És hát így mégse lehet...

DAUER (*fellélegezve*) Hát, ami muszáj, az muszáj! Egy-két perc az egész! Igazán semmiség... (*Kezében a borbélykendővel várakozva hallgatja a Katona magyarázkodását*)

KATONA Most engedtek el a tábori ispotályból... Egy gáztámadás... A tudómet megette a gáz... A szanitécék igazgattak a hajamon, de hát inkább hentesek azok...

Dauer vendége mögé kerül, hogy lesegítse róla a köpenyt, de a Katona határozottan elhárítja magától a gesztust

DAUER Bocsánat... Csak gondoltam...

KATONA Nem venném le, ha lehet...

DAUER (*nagy műfelháborodással*) „Lehet?”... Itt a vendég kérése parancs!

KATONA Hatodik éve mindig velem van... Ebben vonultam be... Aztán minden frontra jött velem... Hóba, sárba, télbe, nyárba... Mondjuk, meg is látszik rajta! De egyszerűen nincs szívem megválni tőle... Naumann ezredes mindig azt mondta, hogy „Csalódhatsz a barátodban, csalódhatsz a szeretődben, a feleségedben, a hazádban, csak egyetlen valamiben nem csalódhatsz, Wolf! A köpenyedben...” Így beszélt a köpenyeről, hogy „valaki”... akkor nem nagyon értettem, de most már tudom, mennyire igaza van...

DAUER (*hogy gyorsítsa az eseményeket, lesöpri és vendége felé fordítja a fotelt*) Csak beretválnék... Vagy egy kis fazonírról is lehet szó?

KATONA (*válasz helyett megbabonázva mered az öblös borbélyfotelre*) ... Stokedli... Nem lehetne, hogy én... Nincs itt egy stokedli?

DAUER (*nem akar hinni a fülének*) Bocsánat... Jól hallottam? Stokedlit mondtott?...

KATONA Stokedlit... Nincs itt valahol egy stokedli? A fotőj fullaszt...

DAUER (*egyik ámulatából a másikba esve*) A fotőj?... Fullasztja?...

KATONA (*szégyenletesen meglapogatja a mellkasát*) A tudómet szétroncsolta a gáz...

DAUER Persze, persze! Máris, máris! Intézkedünk, kérem!... (*Sietve eltűnik egy hátsó függöny mögött, majd hatalmas csörömpölés után egy hokedlival tér vissza*) És íme a stokedli!... Hova szabad?...

KATONA (*a hokedli láttán arca felragyog. Elégedetten összedörzsöli a tenyerét*) A fotőj legyen csak a dagadt seggű politikusoké meg a vérszívó bankosoké! Egy magamfajta maradjon a stokedlinél! Nem így van?

A Katona beszéd közben villámsebessen intézkedik. Arrébb tolja a fotelt, kiragadja Dauer kezéből a hokedlit, a fotel helyére teszi, és azonmód rá is kupo-rodik. A borbély meglepetten bámul az előtte ülő Katonára

DAUER De... így...

KATONA Várunk még valakit? (*Halkan, de pattogósan*) Ébresztő, föl!...

DAUER (mint aki most ébredt, megrázkódik) Igenis!... Dehogyan várunk, kérem! Már vágjuk is! (Zavartan füttyörészve szétrázza a borbélykendőt, és vendége nyakába kanyarítja)
KATONA Megkérhetném, hogy mosson kezet?
DAUER (értetlenül) ... Parancsol?...
KATONA A kezét... Megmosná?... Nem bírom a fokhagymaszag...

Dauer sokáig kutat a Katona tekintetében, aztán se szó, se beszéd megmossa a kezét. A Katona, engesztelésül egy céklát kínál felé a borbélykendő alól

Zavarná? Nyugtatja az idegeket... Megenném ezt a céklát... Akar egyet?...
DAUER Nem... Köszönöm...
KATONA (akárcsak egy almába, jóízűen beleharap a céklába) Szegények almája... Mifelénk így hívják... Na, nem kóstolja meg?... Naumann ezredes szerint egészségesebb az almánál...
DAUER (szabadkozva rázza a fejét) Köszönöm... Nagyon kedves... Ne zavartassa magát...

Minden egyes harapással újabb, kisebb-nagyobb vörös foltok jelennek meg a hófehér borbélykendőn

KATONA Teli van föld alatti energiákkal... Fekete energiákkal... Azok jók az idegekre... Meg fulladás ellen... Na, még mindig nem gondolta meg?
DAUER Nem... Köszönöm... Talán majd legközelebb...
KATONA Aki volt a háborúban, tudja, hogy nincs legközelebb... Most van, vagy soha...
DAUER (szolgálatkészen megcsattogtatja a vékony borbélyollót) Tehát, akkor egy kis fazonigazítás? Beférf?...
KATONA (lenyeli az utolsó falat céklát. Merően bámul a vörös foltoktól éktelenkedő borbélykendőre) ... Nem olyan, mint Németország szemfedele?...
DAUER Sajnos a háborúban láttam eleget...
KATONA Kifizetem...
DAUER Hagyja csak...
KATONA Merre szolgáltál, kamerád?
DAUER (szabadkozva) Én csak egy borbélyszázadban... Pivénál... Megkérdezhetem, milyen frizurát parancsol az úr?
KATONA (hosszú keresgélés után kis papírfecnit nyújt ki a borbélykendő alól) Lerajzoltam magamnak...
DAUER (elismeréssel nézegeti a rajzot, majd a tükörben, a Katona szorongva várakozó arcára pillant) Szép rajz... Kifejezetten szép...
KATONA (büszkén felcsillanó szemmel) Ugye?
DAUER ... Ön művész?...
KATONA Próbálkoztam... De nem vettek fel az Akadémiára...
DAUER Pedig igazán jól rajzol...
KATONA A második rostáig eljutottam...
DAUER ... Griepenkerl úr, a rektor vendégem... De idejár az Akadémiáról Delug úr is... Ha gondolja, megmutatom nekik...
KATONA (dühösen kikapja Dauer kezéből a rajzot) Nem!
DAUER (szabadkozva) Kérem, kérem... én csak gondoltam...
KATONA Griepenkerl úr! Delug úr! Le vannak szarva! Ők is meg az Akadémiájuk is! Meg a művészet is! A háború felnyitotta a szemem...
DAUER Hát igen, a háború... Az sokunknak felnyitotta a szemét... Az a sok szenvedés...
KATONA (ingerülten közbevág) Mert elvesztettük! Azért mondd! Ha nem vesztettük volna el, akkor most nem ezt mondanád!
DAUER Az lehet, de egyelőre az a helyzet, hogy elvesztettük... rendesen...
KATONA (dühvel) És miért? Azt miért nem mondd meg, nagyokos? Mert elárulták! Pontosan azért! Mert hátba támadták! Pontosan az ilyen hazátlan rektor urak! Akiknek mindig más véleményük van! Meg az olyan üres szívű, elfajzott Ludwig Wittgenstein-félék, mint az én iskolatársam! Egy felfuvalkodott tök, de ő biztosan vinni fogja

valamire! Mert neki telik házitanitóra! Mert az apja gyárában német veritéken termelik nekik a pénzt! Gyűlölöm! Az ő nemzetellenes okoskodásuk miatt az én hazám elvesztette a háborút! Hazátlan fagytyúk! Hájás seggű hólyagok! Minden bajunkat nekik köszönhetjük!...

DAUER Én ezt nem tudom...
KATONA De én ezt tudom! Naumann ezredes szerint „Ez a háború győztes háborúnak indult” ... És ez nagy igazság. Nagyon nagy igazság!
DAUER Minden háború győztes háborúnak indul... A háborúkat a végén szokás elveszíteni...
KATONA (az ironikus mondatra ismét dühösen villan a szeme) És ki veszíti el?... Aki nem számol le előtte a belső ellenségeivel! Akiben nincs meg a könyörtelenség, hogy a legváratlanabb pillanatban jéghideg fejjel és villámgyors kézzel lecsapjon a háború belső ellenzőire! A háború szent dolog, kamerád! Népek, kultúrák jövője, milliók sorsa forog kockán! Itt nem lehet kukoricázni, mellébeszél-ni! A győztes üdvözülni, a vesztes bűnhődik. (Egyre hangosabban, és egyre jobban a tükörnek mondva) A tiszta vér diadalmasan uralkodik, a híg pedig örökre aláhull a feledés mocsarába. De ehhez erő kell! Nyers erő! És mi kell a nyers erőhöz? Jéghideg fej és villámgyors kar! (Felemelkedik a hokedliről) És egy vezér, akiben megvan a könyörtelenség képessége! Aki akár a sajátján túl képes a népe életét is feláldozni, ha az utána következő ifjú nemzedékek okulására azt kell tennie. Egy vezér, akinek a szíve köből van! Köből és vasból! Egy vezér, akit nem gyengítnek meg a könnyek! (Feláll a hokedlire) Egy vezér, akit nem hatnak meg a hígvérűek panaszos jajongásai! Egy vezér, akit egyetlen cél vezérel! Fájának boldogulása, jövőjének biztosítása! És ennek érdekében minden körülmények között elpusztítja a háború idegen szívű ellenzőit! Minden körülmények között, minden eszközzel. Ha tüsszel kell, akkor tüsszel! Ha vassal kell, akkor vassal!...

A Katona szónoklatát a cső szakítja meg

DAUER (kényszeredetten szabadkozik) Bocsánat... (Kihúzza a dugót. Hallgatózva a csőhöz hajol, majd válaszol) Senki se kiabált... Rosszul hallottad, anyuka... Visszajött... (Hallgatózik, válaszol) A vendég, anyuka... Visszajött a vendég... (Hallgatózik, igyekszik a lehető leghalkabban válaszolni) Nem, anyuka... Nem részeg... Az utcán kiabált valami részeg...

Dauer a Katonára pillant, aki szemmel láthatóan szégyenkezve kuporodik vissza a hokedlire

Mindjárt, anyuka... Mindjárt megyek... Persze hogy sietek... (Visszadugja a dugót, és várakozva tekint a Katonára)

KATONA Sajnálom... De az az igazság, hogy ennek az akadémiai vizsgának az emléke még mindig kihoz a sodromból... Pedig hát elég régi történet...

DAUER Mikor vizsgázt?
KATONA Ezerkilencszázhat október elsején és másodikán...
DAUER (őszintén meglepődve) ... De hát azóta... annak már tizenkét éve?!...

KATONA Nem tudom elfelejteni... Mintha ma lenne. Témakörök... Egy: Kiüzetés a Paradicsomból... Kettő: Vadászat... Három: Tavasz... Négy: Építőmunkás... Öt: Halál... Hat: Eső... A vizsgabizottság: Rudolf Bacher, Franz Rumpler, Heinrich Lefler, Kasimir Pochwalski és Siegmund l'Allemand... (Szeme megtelik fenyegető gyűlölettel) Olyan mélyen belém vannak vésődve ezek a nevek, hogy még harminc év múlva is halálpontosan emlékezni fogok akár a lakcímkre is... Arra bármelyik úr mérget vehet...

DAUER (hogy kellemetlen emlékeiről elterelje a gondolatait, fésülni kezdi a Katonát) Hát lássuk csak... Hogyan is állunk... Mit is mondott, milyen rangban szerelt le az úr?...

KATONA Káplár. Három év frontszolgálat, két gáztámadás, két hadi-
érem, első osztályú lovagkereszt, és a tudóm oda...

DAUER *(elgondolkodva, egy pillanatra sem hagyva abba a fésülést)* Nagy
árat fizetett... Szabadna valamit ajánlanom?... Én abba a katonás
frizurába, amit ön volt oly kedves lerajzolni, én bátorkodnék... ha
úgy gondolja... az ön karakteréből belevinni egy kis művészi köny-
nyedséget...

KATONA *(felhorkan)* Művészi könnyedség?! Hisz én már katona va-
gyok, kamerád! A katona pedig legyen mindig harcra kész! Követke-
zőképp a frizurája is legyen harcra kész! Mindig! Minden körül-
mények között praktikus és higiénikus!

DAUER Praktikus és higiénikus... Én azonban csak egy tincstre
gondoltam, kérem... Egy ártatlan tincsecskére... Mivelhogy a civil
életben még egy-két, egyéb dolog is elvárható egy férfiember
frizurájától... Mert, ugye, ki nézi meg egy katona haját? Senki.
Esetleg egy másik katona... Egy felettes, akit csak az érdekel, hogy a
hajszálak iránya megfelel-e a regulának... De a civil életben egy
frizura felér egy névjegygel. A frizura első pillantásra mindent
elmond rólunk, kérem... Az érdeklődéséről, a habitusról... Hát szó-
val, ha felhatalmaz, hogy elmondhassam, én kérem, katonásan kör-
benyírnám a rajz szerint, így igaz. De itt fölül, a hosszát nem
vágnám kefére, engedelmével... hanem egy határozott vonalú
választékkal uraságod határozott karakterére utalva meghagynám
ezt az eredetit... és itt, elől... a homlok fölött, kérem... szintén meg-
maradna az eredeti hosszúság. Ezzel a bizonyos néha-néha lehulló
tincsel... *(Befésüli az aláhulló tincset)* Ez az... Hát, így valahogy...
Épp csak elérve a szemöldök vonalát... kiemelve ezt az erős, nagy
képzelőerőről, dús fantáziáról árulkodó homlokot... Mintegy diszkre-
tén jelezve a mögötte rejlő kreativitást, fantáziát, tehetséget és
rejtett vonzódást a művészetek iránt... Ezzel egyetemben pedig kife-
jezve az ön mélyes megvetését a nyárspolgári ostobaság minden
megnyilvánulása felé... *(Kerek, mozgatható tükört emel le a polcra, és
mint a Föld a Nap körül, lassan, magyarázva, körbejárja vele a hokedlin
kuporgó Katonát)* Méltóztatna egy pillantást a tükörbe?... Tehát...
akkor itt katonásan felnyírnánk, egészen körbe... így a fül mögött
is... Itt pedig meghagynánk... Egy ilyen karakteres választékkal és
ezzel a bizonyos, alkalmanként aláhulló tincsel... Így valahogy...

KATONA *(egyre nagyobb elégedettséggel forgatja a fejét a tükör után)* ...
Nem is rossz... Nem is olyan rossz...

DAUER *(alig titkolt szakmai büszkeséggel)* Nem bizony... Nem bizony, ké-
rem... Az utolsó nagy párizsi fodrászverseny jelszava szerint „A szem a
lélek tükré. A tükör keretezője a fodrász.”... *(Leöblíti a Katona haját)*

KATONA Te is ott voltál?

DAUER *(szerényen, de öntudatosan)* Azt a versenyt én nyertem, ha
megbocsát...

KATONA Gratulálok, kamerád!

DAUER *(nagy hangon. Az eredményhirdetést utánozva)* A verseny győz-
tese a bécsi versenyfodrász, Leopold Dauer!... *(A falon lógó, bekerete-
zett aranyéremre mutatva)* Tessék, mindenki láthatja! A párizsi világ-
verseny nagy aranymedalionja! De hát... Az élet az nagy úr, kérem!
Sok mindent másképp rendez, mint ahogy azt mi eltervezzük,
kérem! Nekem a béna anyám, másnak a család... *(Még egy adag vizet
önt a Katona hajára, aztán törölközőt terít rá, és bedörzsöli)*

KATONA Hát igen...

DAUER Megkérdezhetem, hogy önnek van-e családja?...

KATONA *(nyugodt természetességgel)* Én szűz vagyok, kamerád...

DAUER *(sokáig némán bámulja a tükörben az előtte ülő férfi arcát)* ... Ezt
úgy kell érteni...

KATONA Ezt úgy kell érteni, hogy én nem hálhatom el az erőm! Az
én gyermekek a megújult, fájában megtisztult, hatalmas és legyőz-
hetetlen Németország lesz... Nekem erre kell treniroznom, kame-
rád! Kristály ész, jéghideg akarat és rettenthetetlen lélek! És a férfi-
erőt, az elhúzódó, hosszú szüzességnél semmi sem acélozza jobban!
Ekkor megfeszül minden izom! A szem ragyog! A szellem, mint a

villám, gyors és fényes! Az emlékezet friss! A fantázia szárnyaló! Az
akarat határozott és következetes!... Egyszer, ha nem bujálkods,
próbáld ki!

DAUER *(nem valami sok meggyőződéssel)* ... Hát...

KATONA A vágy! Ugye?... A vágy előnti az agyad!...

DAUER Hát, ami igaz, az igaz... Elég egy gömbölyű, feszes forma, és
én már kész is vagyok...

KATONA Buja, kéjcentrikus semita alkat! Míg a fegyelmezett, árja
tipusú férfiak akaratak erejével, a fűszeres ételek és a bódító italok
kerülésével könnyedén elfojtják felhorgadó gerjedelmeket, addig a
tunya zsidó hímek képtelenek kóros ösztöneik megzabolására!

DAUER *(megpróbálja tréfával elütni a dolgot)* Én mindig mondom,
hogy a sólettől meg a babtól van az egész...

KATONA *(durván felröhög)* Az, bizony, meglehet! Az a szervezet, ame-
lyet nem terhelünk feleslegesen a tisztátalan emésztéssel, rugalmas-
sá válik. Szellemi kapacitása megnő! Akarata megerősödik! A nemi
önmegtartóztatás a kiemelkedő agyi és testi teljesítmények feltétlen
alapja!

DAUER *(a homlokára csap)* Ez az!

KATONA Kerülendők azok az élelmiszerek, amelyek izgató hatással
vannak a genitáliákra! Tévhit, hogy az erő a húsételekben lakik. Ez-
zel szemben a vegetáriánus táplálkozás rendkívüli mértékben gátol-
ja a mindenkori elfajzást.

DAUER Az erő a répában lakozik, ugyebár!

KATONA *(átszellemülten)* Az árja férfi legszentebb kötelessége a
tisztá faj uralmának biztosítása a keverékek fölött. Ezt a küldet-
ését pedig csak akkor teljesítheti, ha minden körülmények között
megőrzi a vér tisztaságát! Az árja férfit csak két jelszó vezérelheti:
az egészséges életmód betartása és a megfelelő nemzőképesség
megőrzése!

DAUER *(törölközőt terít a Katona fejére, és finoman dörzsölni kezdi a
haját. Sokáig elgondolkodva hallgat, aztán megpróbálja más irányba
vinni a beszélgetést)* ... A család rengeteg öröm, de nagyon sok
munka... Mi nagyon szeretjük a családjunkat... Nincs az az áldozat,
amit meg ne hoznánk a szeretteinkért... Ha kell, éjjel-nappal dolgo-
zunk... Ha kell, lemondunk az álmainkról, csak azért, hogy az ő
álmaik valóra válhassanak egyszer...

KATONA *(a törölköző alól, él nélkül)* A te fajtádban is van néhány iga-
zán dolgozó, becsületes ember... Már hogy... most nem a borbélyok-
ról beszélek... hanem a zsidókról, természetesen...

DAUER *(ujjai megállnak a dörzsölésben. Sokáig nem válaszol, tekintete a
tükörben némán bámulja a Katona törölközőbe csavart fejét)* Természe-
tesen... Értem én, kérem... Értem...

*Dauer kihámozza a Katona fejét a törölközőből, és egy határozott mozdul-
lattal előrebillentve nyírni kezdi a tarkóját. Hosszú, kínos csend telepszik a
borbélyüzletre, sokáig csak a nyírógép csattogása hallik. Aztán Dauer, mivel
ez az irány is járhatatlannak bizonyult, ismét megpróbálja egészen új
mederbe terelni a beszélgetést*

Linzi?... Bocsánat az esetleges indiszkréciónak... de az úr nem élt vé-
letlenül... Linzben?...

*A meglepett Katona több ízben is megkísérli, hogy felemelje a fejét, de a bor-
bély minden alkalommal megelőzi, és visszakényszeríti előrehajtott álla-
potába. A Katonának hosszú ideig egyetlen pillanatra sem sikerül felnéznie
a haját nyíró Dauerra*

KATONA Miből gondold?

DAUER A linzi ember fotójában vagy stokedlin ül. Télen sirkálkodik a jé-
gen, miközben pilickázik a hó... Eredeti linzi gyűjtés! Apai rokonaim
élnék Linzben...

KATONA Kik?

DAUER Egy orvos... Eduard Bloch és családja...

KATONA *(összinte, kitörő örömmel)* Áá! A Klobouk! Mindenki így ismeri! Egész Linz! Doktor Klobouk!

DAUER *(elengedi a Katona fejét)* ... Hogy?...

KATONA *(végre felnézhet)* Klobouk... Csehül azt jelenti: kalap... *(Szótagolja)* Klo-bo-uk...

DAUER Klo-bo-uk... Klobouk...

KATONA Nem tudta?... Doktor Bloch!... Van egy lánya, Trude!... Landstrasse 12.!

DAUER Az az! Linz, Landstrasse 12...

KATONA Szerintem olyan ember nem létezik, aki ezt a címet ne ismerné Linzben! Mindig fogattal jár, és egy széles karimájú, fekete kalapban... Tényleg nem tudtad, hogy Klobouk doktornak hívják?...

DAUER Nem...

KATONA A jószágos doktor Bloch! Persze, persze... Nagyon kedves ember... De én mindig azt hittem, hogy ő csak cseh!

DAUER Nem... Csak Dél-Csehországban született... Frauenburgban... Zsidó...

KATONA Ki hinné, hisz olyan becsületes! Hányszor elmondta, hogy szerinte nincs gazdag ember vagy szegény ember! Csak beteg ember van!

DAUER Maguknak is?! Ezt mi is rengeteget hallottuk tőle...

KATONA Még innen, Bécsből is küldtem nekik anzikszokat... Remélem, jól van!

DAUER Eduard bácsi?!... Túl fogja élni magát is meg engem is! Mint a vas! Agyonütni se lehet!

KATONA *(hitetlenkedve csóválja a fejét)* Nahát, doktor Klobouk... Ki gondolta volna, hogy ő is zsidó?... Senki... Egy ilyen rendes ember... Soha nem fogom elfelejteni, mi mindent elkövetett, hogy a rákos anyámon segítsen! Ő volt az orvos... Jött nappal, jött éjszaka! Jodiformozta! Morfiomot adott neki, hogy enyhítse a fájdalmát. De hát aztán már semmi se használt, minden hiába volt... *(Szemei megtelek könnyel, pillái lecsukódnak)* Az én drága, törekeny anyám... Tizennyolc éves voltam. Bécsben, néhány hete rúgtak ki az akadémiai felvételig, de én hazudtam. Azt hazudtam, hogy felvettek... Nem akartam, hogy az utolsó pillanataiban is az én jövőm miatt aggódjon... Mindennap ott ültem a halálos ágyánál, fogtam a kezét, és magamban megállás nélkül könyörögtem az Istenhez, hogy legyen vele könyörületesebb... De Isten nem hallgatott meg. Soha, egyetlenegyszer sem. Azóta tudom, hogy nincs... Ha lenne, nem engedhette volna meg, hogy az én anyám annyit szenvedjen...

DAUER Sajnálom, hogy ilyen fájdalmas emlékeket... Bocsánat...

A csövön kopogtatás hallatszik. Dauer a csőhöz siet, és ahogy az lenni szokott, kihúzza a dugót, hallgatózik, majd válaszol

Hogyhogy mit csinálók, anyuka?... Vendégem van... *(Hallgatózik, válaszol)* Nincs rá okod... Hidd el... Egyáltalán semmi okod, hogy rossz érzéseid legyenek... *(Hallgatózik, válaszol)* Milyen kiabálás?... Ugyan... Biztos valamelyik kocsmából mennek hazafelé... anyuka... Kérlek... Muszáj dolgoznom... Persze... Sietek...

Dauer visszadugja a dugót, miközben a Katona némán, előrehajtott fejjel várja, hogy a borbély folytassa a munkáját

KATONA Él az édesanyád, te boldog ember lehetsz... Nem is tudod, hogy mennyire az lehetsz...

DAUER Igen... Azt hiszem, tudom...

KATONA És a doktorral is szoktál találkozni, kamerád?

DAUER Újévkor... Ha addig nem is...

KATONA Add át neki a üdvözlőmet... Mindig rendkívül nagy tisztelettel gondolok rá...

DAUER *(rövid várakozás után)* A neve...

KATONA Tessék?

DAUER A becses nevét... Nem tudom... Így nehéz lesz átadni az üzenetet...

KATONA Ja, persze, persze... Adolf Hitler... Biztosan emlékezni fog... *(Elbizonytalanodva)* Bár... Ki tudja... Anyám halálakor találkoztunk utoljára, 1907-ben... Klara Hitler. Rákos volt szegénykém... És elviselhetetlen fájdalmai voltak...

DAUER *(kis cédulát húz elő a fiókból)* Ha, megbocsát... felírnám a nevet...

ADOLF HITLER Hitler... Adolf Hitler... Az anyámé pedig Klara Hitler...

DAUER *(felírja)* ... Hitler... *(A fiókba csúsztatja a cédulát)* Hát igen, biztos, ami biztos... Így nem fogom elfelejteni...

ADOLF HITLER *(színpogva beletörli könnyeit a borbélykendőbe)* Elnézést... De az anyám halála... Mindig nagyon megráz... Doktor Bloch azt mondta, hogy ő még nem látott olyan mély fizikai megrendülést, mint az enyémet anyám halálakor... Egészen belebetegedtem...

DAUER *(szánakozó részvétellel)* A világért sem akarok indiszkrét lenni... De megkérdezhetem, hogy holnap mi célból utazik Münchenbe?

ADOLF HITLER Él ott egy bajtársam... Franz Stein. Ő segít valami munkát találni... Az ottani Munkapártban vannak kapcsolatai...

Dauer hátrasiet, és rövid időre ismét eltűnik a függöny mögött. Amikor megint előbukkan, mindenféle ruhákat pakol le Hitler elé

DAUER Ha gondolja... Én már kihíztam őket... Viseltetek, de tiszták... Ha munkát akar találni, akkor fontos a megjelenés... A magabiztos fellépés... Tiszták, arról kezeskedem...

ADOLF HITLER *(meglepetten hallgatja Dauer szavait, aztán a lábával kinyúl a borbélykendő alá, és közelebb húzza magához a ruhákat)* Ez szinte az én méretem...

DAUER Akkor... Ha meg nem sértem... Fogadja el... Hátha szerencsét hoz...

ADOLF HITLER *(lassan, fészkelődve öltözni kezd a borbélykendő alatt)* ... Hát szerencse... Az kellene...

DAUER Ha megengedi én azért... folytatnám... ugyebár...

ADOLF HITLER Persze, persze... Ne zavartasd magad, kamerád...

DAUER Köszönöm... *(Fésűje és ollója ismét munkálkodni kezd Hitler fején)*

ADOLF HITLER Amikor gyerek voltam, Braunauban, az apám még a kerületi felcserhez is elvitt, mert azt hitte, hogy a könnycsatornáimmal van valami probléma. Hiába vert, én soha nem sírtam el magam... Nyakleves? Pálca, nadrágszíj? Én egyetlen csepp könnyet nem ejtettem soha. Először tizennyolc évesen sírtam életemben, amikor anyámat temettük... Aztán tavaly, huszonkilenc évesen, 1918. november 18-án, másodszor, amikor megtudtam, hogy vége, Németország kapitulált... És most harmadszor...

DAUER Ezentúl már könnyebben megy majd...

ADOLF HITLER Ellenkezőleg! Ezek a könnyek azt jelentik, hogy az előbbi perctől fogva az én árvaságomnak örökre vége, kamerád! Most, itt, ezen a stokedlin ülve felismertem, hogy ha az én drága szülőanyámat már nem is, de az én Németországot azért még feltámaszthatom! Az előbbi perctől új, végeláthatatlan távlatok nyílnak meg előttem, kamerád! Végtelen mezők, végtelenbe futó perspektívák! Soha nem látott dimenziók, határtalan horizontok! Érted ezt? Érted te ezt? Egy felismerés, amelyet már senki sem vehet el tőlem! Ettől a perctől mindig velem lesz, mindenhová elkísér, és mindig igazolni fog...

DAUER *(gyors, begyakorolt mozdulatokkal nyilegyenes választékot fésül Hitler hajába)* Hát remélem, hogy nagyra törő tervei végrehajtásában az új frizura sem fogja gátolni uraságodat... *(ismét előhúzza a kerek mozgatható tükröt, és lassan körbejárja vele Hitler fejét)*

ADOLF HITLER *(elégedetten forog a tükör után)* Remek... Ez igazán remek...

DAUER Köszönöm... Köszönöm...

ADOLF HITLER (szöglelesen humorizálva) Azt is mondhatnám persze, hogy ilyen kiváló alapanyagból könnyű jó munkát végezni...

DAUER (kezében a tükörrel, morfondírozva megáll a hokedli mögött. Jobbra-balra hajlong, hunyorog. Mint egy festő, az asztali állótükörben hosszasan gusztálja Hitler arcát) És akkor most a bajusz... A csókmasni! A férfiarca éke!... Mert, ugye, férfi bajusz nélkül olyan, mint a jó sör hab vagy a Wiener Schnitzel panír nélkül!... (Elborzadva) Csak nem szakáltt akar uraságod?!

ADOLF HITLER (bizonytalanul) Hát...

DAUER Semmi „hát”, kérem! A szakáll a barbárság zászlaja! Az ápolatlanság vezérhajója! Tessék csak megnézni az oroszokat, kérem!

ADOLF HITLER (élel, provokativan) És a zsidók?

DAUER (ujjai tüntetőleg végigsimítanak saját arcán) Tetszik parancsolni?

ADOLF HITLER (nem kevésbé provokativan) Na, jó... És Ferenc József?

DAUER (alázattal) Mindenki tudja, hogy ő császári és királyi fensége kivétel! Bécs város polgárai a legszentebb alázattal tekintenek fel az ő uralkodójukra...

ADOLF HITLER (metsző gúnnyal) Jellemző... Bécs város polgárai...

Megalkuvó, korrupt, haszonleső banda! Még a beszédük is merő hamisság! Nem is beszéd, hanem elviselhetetlen nyávogás! Felfordul tőle a gyomor! Udvariaskodás, dörgölődés! Gyávaság, megalkuvás, tengés-lengés, léhaság, nemtörődömség! És haza iránti bűnös közömbösség! Szodoma! Fülledt kávéházak, tisztátalan orfeumok! Seholy egy szép, egyenes vonal! Én örökre büszke leszek rá, hogy nem születtem bécsinek! És soha, egyetlen percre sem engedtem magam elcsabulni ettől a lump, balkáni fertőtől, amire ti olyan büszkék vagytok! Bécsi élet! Cikornya, álság! (Köp) Pfuj!... Linz! Linz!... Az igen! Tiszta, fajhú, erkölcsös és német! A Német Birodalom fővárosa: LINZ! (Magasba emeli a mutatójúját) Emlékezz arra, amit most mondok! Linzből Európa fővárosa lesz, Bécszet pedig visszataszítom Jeruzsálembe! Vagy még mélyebbre! A pokol kénköves fenekére, ahonnan való! A bűnös város sorsa ezennel beteljesedik!

Dauer lopva elnyom egy ásitást, karjai fáradtan lehanyaglanak a tükör súlya alatt. Felpillant az órára. A mutatók hat óra ötvenkét percet mutatnak

DAUER (indignálódva) És a bajusz?... Az ő sorsa mi legyen?...

ADOLF HITLER (egy gyűrött fotót nyújt ki a borbélykendő alól) A fronton ezt viseltem... 1917... Az a káplár ott... az vagyok én...

DAUER (kézbe veszi a fényképet, nézegeti) Osztyája: archaizáló huszár-bajusz... Típusa: magyaros, szárnyas. Meglehetősen fantáziátlan... (Csipetnyi iróniával) Kultúr- és arcidegen... (Visszaadja a fotót) Mi, kérem, ennél feltétlen csak jobbat tudunk...

ADOLF HITLER (elgondolkodva nézegeti magát a tükörben) München elég nagy város...

DAUER (az egyik fiók mélyén kotorászva) ... Hát ha uraságod... hajlandó esetleg elfogadni egy meglehetősen élvhajász hírében álló, zsidó, bécsi borbély tanácsát... (Egy köteg, papírból kivágott bajuszt húz elő a fiókból. Miközben a legváltozatosabb formában sorra Hitler orra alá biggyeszti őket, tudományos kiselőadás tart) Tehát akkor a bajusz, kérem... A bajusz... A bajusz az általános vélekedéssel ellentétben nem csak egy egyszerű, gondosan vagy kevésbé gondosan körbeberetvált szőrpamacs egy, ebben az esetben elhanyagolható nagyságú, alakú férfiorra alatt. Szándékosan tartózkodnék ezúttal a brutálisabb megfogalmazástól, amely kitérne az ornedvek elvezetésével kapcsolatos, meglehetősen naturális megjegyzésekre is... Tehát a jó bajuszformának egyszerre kell eleget tennie az általános esztétikai követelményeknek, a társadalmi elvárásoknak, az aktuális divatdiktátumoknak, a személyes kívánalmaknak, és ha már a kicsit pikánsan csengő kielégítés szó használatát engedtem meg magamnak az imént, akkor hadd legyenek a továbbiakban is konzekvens... A férfibajusznak mindenkor ki kell elégítenie a hölgyek, oppardon, a német hölgyek legtitkosabb igényeit, hovatovább lempajzánabb vágyait is...

Hitler kíváncsian kap az egyik tömött bajusz után. Dauer kíváncsian fordítja meg a papírból kivágott klisé, és olvassa el a hátára felírt szöveget

Otto von Bismarck kancellár... Tömött, bajor, sörbajusz... Ezt azért, lássuk be, mindamellet, hogy nem is passzolna kigyelmed karakteréhez, ezzel együtt, bizonyos okokból, nem is gondolhatná komolyan az úr...

Hitler rémülten rázza a fejét, mire Dauer újabb bajuszt illeszt az orra alá, de azonnal le is veszi

Nem! Ápolatlan benyomást keltő, úgynevezett „levesszűrő” bajusz... Friedrich Nietzsche... Erről szó sem lehet!... (Férfias, szép vonalú bajusz rajzolatát tartja Hitler orrához, de rosszálló fejcsóválás közepette olvassa fel a bajusz rövid, hátoldali „ismertetőjét”)

II. Sándor cár... dragonyosbajusz... Nem, nem...

Hitler következő választása egy felfelé penderített bajuszra esik. Amikor Dauer a bajusz hátoldalára pillant, gúnyos mosoly suhan át az arcán

Theodor Herzl újságíró... Látom, nem ismeri... Herzl szervezte meg az első cionista világkongresszust... Kár... Pedig ez jól állna önnek... Igazán kár... (Ujjai egy kisméretű bajuszt tart Hitler orra alá. Arca elégedetten felderül) Hoppá! Ez az... Igazán karakteres... Hm?... Hogy tetszik?...

Hitler tanácstalanul vonogatja a szemöldökét

Higgyen nekem... Az idej legújabb modell... Telitalálat... Mértéktartó, férfiasan határozott, puritán és elegáns... (Élégedetten gyönyörködik a Hitler orra alatt diszolgó bajuszban, majd elolvassa a bajusz hátoldalán szereplő mondatot) ... Bauhaus, 1919. ...avagy a század művészete... Na, mit szólna ehhez?... Semmi cikornya. Modern, egyenes vonalú, férfias... és nem utolsósorban természetesen német...

ADOLF HITLER (ismét orra alá illeszti a bajuszt, és a tükör felé fordulva pózol vele. Egyre jobban megbarátkozik az arcát díszítő rajzollal) Komoly...

DAUER (megkezd a borotválás előkészületeit. Kistálka, ecset, hab. Kitépott hajszál, borotvaélesség-ellenőrzés) Egy férfinak legyen komoly, férfias arca...

ADOLF HITLER Soha nem gondoltam volna, hogy a bajusz ennyit képes változtatni egy arcon...

DAUER A jól kiválasztott bajusz... Az egyéniséghez, a karakterhez szerencsésen kiválasztott bajusz... Már megbocsásson, de az a másik... Amit az előbb volt szerencsém látni... A világot sem akarnám megbántani, de mint egy paprikajancsi... Hát akkor?...

Hitler megadóan hátrahajítja a fejét, Dauer pedig finoman szappanozni kezdi az arcát. Hitler szemei sokáig némán bámulnak a föléjük hajló borbély szemeibe

ADOLF HITLER (jéghidegen) ... Az ember nem agyatlan csótány, Dauer!... Nincs potroha, nincs csápja, hosszú lábai! Vagy te úgy látod, hogy van?!... Nézz meg engem! Nézz meg... Van nekem torom, csápom, vagy vannak nekem hosszú lábaim!... (Hitler elkapja Dauer karjait, és erősen megszorítja őket) Nézz meg engem! Nézz meg, alaposan! Szerinted én csak egy eltaposni való csótány vagyok, Dauer?!...

DAUER (nyugalommal) Azt hiszem, uraságodnak most az egyszer tévedni tetszik...

ADOLF HITLER „Tévedni tetszik?” ... Azt hiszed, nem veszem észre, hogy gúnyt üzöl belőlem, Dauer... Hogy megalázol... Azzal a Herzl-bajusszal... A levetett rongyaiddal... A nézéseddel... A beszédeddel...

Tényleg azt hiszed, hogy én egy csótány vagyok, akivel mindent lehet?

DAUER Elnézést, ha megbántottam volna... Én csak...

ADOLF HITLER Te csak gúnyolódnál egy kicsit, igaz?

DAUER Nem állt szándékomban, uram...

ADOLF HITLER Mert ti nem gúnyolódni szoktatok, hanem csak ironizáltok... És ezzel benyálaztatok mások legnemesebb eszményeit... Szétrágjátok őseitől örökölt legszentebb hagyományait... A vallását, a hitét... Felemésztitek az energiáit, a múltját, a jövőjét...

DAUER (*Hitler arcához érinti a borotvát*) Én csak segíteni akartam...

ADOLF HITLER (*cöncögvé*) Segíteni?!... Dauer... Érzem én... A bőrömmön... Előre megfontolt szándékkal ironizáltál... Ahogy az a kis takony Wittgenstein is ironizált rajtam az iskolában! Vagy a rektor urak is ironizáltak a rajzaimon! A tehetségemen, Németországon, a világon... De én nem ezért foglak kiirtani titeket a föld színéről... Nem ezért... Hanem amiért az internacionalizmus ragadós ideológiájával elnemzetietlenítitek a népem... Hanem amiért csápos, karmos magjaitokkal megtermékenyítitek lányainkat... Hogy aztán fattyúitok uralkodhassanak rajtunk... Utódainkon, a Földön, az egész világon... Engem az Úr küldött, Dauer... Hogy megszabadítsam tőletek Németországot! A zsidó Antikrisztustól! És én, esküszöm, meg is teszem... Ezt az országot nem kaparinjtátok meg, mint Oroszországot vagy Magyarországot! Könyörtelenül végre fogom hajtani rajtatok az Úr ítéletét!

DAUER (*felemeli Hitler arcáról a borotvát*) Kérem... Most saját érdekében, kérem, ne beszéljen az úr... Esetleg még meg találok vágni véletlenül... (*Erőt vesz magán, és figyelmét a bajuszra koncentrálna ismét dolgozni kezd*)

ADOLF HITLER (*suttogva*) Ez az... Erre várok... Vágj meg, Dauer... Rajta... Vágj csak meg... Ne félj... Vágj bele a bőrömbébe, vágj az ereimbe... Vágd el a torkom... Ne légy gyáva, Dauer... Elvágod a torkom, és ezzel az egyetlen rövid nyisszantással százezer meg millió, tízmillió hozzád hasonló parazita féreg életét mented meg... Érted ezt, Dauer? Egyetlen mozdulat, és mindannyian életben maradtok... Na, mire vársz? Vágj... Vágj már...

DAUER Kérem... Kérem... Így el találok rontani a bajuszt...

ADOLF HITLER (*suttogva*) Én nem félek a haláltól, Dauer... Egyetlen villanás... Néhány másodperc... Rossz esetben órákig elhúzódó tusa... De aztán vége... Utána végtelen nyugalom és örök megkönnyebbülés... Mi ez a fájdalomcsepp ahhoz a fájdalomtengerhez képest, amelyet fajodnak kell majd elszenvednie? Gondolj a magatehetetlen anyádra, Dauer... A vagonokban, a táborokban, ahol éhezve egymást kell majd felzabálnotok! És Németországnak, ha nem lesz képes felnőni ahhoz a dicső feladathoz, melyre kiszemeltet? Hogy kipusztítsa a világból még az irmagotokat is... Mentsd meg a zsidókat, Dauer... Mentsd meg őket... Egyszer az életben embereld már meg magad... Tessék... itt vagyok...

Hitler engedékenyen hátrahajítja a fejét. Dauer kezében a remegő borotvát ismét munkához lát, de arcára kövér veritékcseppek ülnek

DAUER Én, kérem... Én csak egy borbély vagyok...

ADOLF HITLER (*suttogva*) Látod a torkom, Dauer?... Látod a verőér lüktetését?... Csináld... Könnyű, határozott mozdulat, és vége... Vége ennek a lidércnyomásnak, amely most rád nehezedik, fojtogat... Nem kapsz tőle levegőt... Fulladsz... Zihálsz... Szíved dobbanása szétfeszíti a dobhártyádat... A kezed béna... Ujjaid helyén érzéketlen hurkák... Gyerünk, Dauer!... Mire vársz?!... (*Megragadja, és erővel saját arcához kényszeríti Dauer borotvát tartó kezét*) Nézz a szemembe... Én vagyok a sátán... Érted, Dauer?! A sátán! Látod azokat a milliókat, akik az én parancsomra menetelnek a halálba? Látod magadat? Látod a mezitelen vacogó anyádat? Látod, hogy könyörög, hogy mentsd meg? A megaláztatástól... A szenvedéstől... Az éhhaláltól... Ki foglak irtani benneteket, Dauer... Az összes zsidót...

Nyissz... Tessék... Egy mozdulat, és te még megmentheted őket... Engedd... Szépen... Ez az... Bele a húsba... Fokozatosan... Ez már nem céklalé, Dauer... Ez már igazi vér...

DAUER (*a borotva éle alól kiserkedő vér láttán rémült kiáltással taszítja el magától a katonát. Végigzuhan a földön*) Nem! NEEEM!!...

ADOLF HITLER (*feláll a hokedliről, és a borotvát az ég felé emeli*) De igen, Dauer! Igen! Azt mondom, IGEEN!... (*Letörli arcáról a borotvahab maradvékát, ledobja magáról a borbélykendőt. A Dauertől kapott ruhákban, homlokába hulló tincessel, orra alatt a diadalmas kis bajusszal már mint előjövendő Führer magasodik a földön vergődő borbély fölé*) Mert hála néked, Dauer! Azt mondhatom, igen! Mert hála ennek a sebnek! Azt mondhatom, igen! Mert, hála ennek a vérnek! Itt a bizonyíték, igen! Íme! Önmagam vagyok! Sikerült! Kiálltam a próbát! Bebizonyítottam, hogy erős vagyok! Szívem tántoríthatatlan! Nem retten meg a halál árnyékától! Nemzetem számára én vagyok az egyedül üdvözítő remény! Igen!

DAUER Ha esetleg az lenne a baj, hogy nem tudna fizetni... Nem számít! Majd fizet legközelebb...

HITLER (*nem is hallja meg Dauer szavait*) Népem számára csakis én vagyok az egyedül kivézető út, Dauer! Én vagyok a Sötétség, és én vagyok a Fénysugár! Én vagyok a Káosz! Én vagyok a Rend! Az Oltalmazó! A Mindenható! A Gondviselés! Én vagyok az Úr! Én vagyok a Sátán! Én vagyok az Ég, a Föld! És én vagyok a Pokol!

DAUER Ha pénz kellene a vasúti jegyre... Van ott a fiókban... Vegye el, amennyi csak kell... Nekem kötelezettségeim vannak, kérem... A beteg, magatehetetlen anyám...

HITLER Én vagyok a palántákat öntöző Eső, a leveleiket simogató Szél! Az éltető Napfény! Mert az érdemeseknek én vagyok a Csend, a Béke, a Megnyugvás és a Kikelet! De az érdemtelenek számára én vagyok a pusztító vihar! A romboló Fergeteg! A kelés! A fekete himlő! A halál! Érted már, Leopold Dauer?!... A halál! A te haláloed vagyok! (*Áldozatbemutatóra készül. Égre függesztett tekintettel, egyik kezével Dauer hajába markol, a másikkal magasba emeli a fényes borotvát*) Wotan! Wotan! Látsz engem?! Wotan! Fogadd oltárodra ezt az áldozatot mint az ősi faj megtisztulásának zálogát!...

Hitler Dauer nyakához illeszti a borotvát. A csövön türelmetlen kopogás hallik. Hitler rémülten hallgatózik, majd elengedi áldozatát, és a bejárati ajtót feltépvé hanyatt-homlok kimenekül az utcára. Dauer feltápaszkodik, és a csőhöz botorkál. Kihúzza a dugót, majd rövid hallgatóság után válaszol

DAUER Mi baj lenne?... Nyugodj meg... Nincs semmi baj, anyuka... Megyek... A vendég?... Mi van vele? Elment már... Nem tudom... Valami szerencsétlen légnyomásos katona... Nem láttam soha... Kapott egy-két ócska ruhát, aztán most elment... Nem. Nem kérdeztem meg tőle... Miért kérdeztem volna meg a nevét? Valami szerencsétlen nyomorult... Nem kérdeztem... Megyek már, anyuka, megyek... (*Visszadugja a dugót a csőbe, aztán az asztalhoz lép, és a fiókból előveszi azt a cetlit, amire Hitler nevét felírta. Elolvasás után visszadobja. Visszatolja a fiókot. Bezárja a bejárati ajtót, és megfordítja a táblát: ZÁRVA. Felszedi a földön heverő katonaruhákat, borbélykendőt, és bedobja őket a függöny mögé. A cső megszólal. Ezúttal anélkül, hogy odalépne hozzá, hangosan elkiáltja magát*) Megyek már, anyuka... Megyek... (*Lekapcsolja a lámpát, és kilép a hátsó ajtón*)

Sötét. A „Felirat” alatt Dauer cipőinek egyre távolodó koppanása hallik, ahogy felfelé lépked a lépcsőn. Aztán már az sem

Felirat: ADOLF HITLER ÍGÉRETE SZERINT A HAJNALI GYORSAL VÉGLEG VISSZAUTAZIK MÜNCHENBE. MÉG AZON A NAPON, SZEPTEMBER 12-ÉN RÉSZT VESZ A NÉMET MUNKÁSPÁRT (DEUTSCHE ARBEITERPARTEI) EGYIK TALÁLKOZÓJÁN, A STERNECKERBRAU SÖRÖZŐBEN, MAJD NÉHÁNY NAP MÚLVA BIZONYOS FRANZ STEIN AJÁNLÁSÁVAL

BELÉP A PÁRTBA. ALIG EGY HÓNAP MÚLVA EGY MÁSIK SÖRÖZŐBEN, A HOFBRAUHAUSBAN MONDJA EL ÉLETE ELSŐ BESZÉDÉT – NÉHÁNY TUCATNYI HALLGATÓSÁG ELŐTT. A RADIKÁLIS KIS CSOPORT TAGSÁGA FÉL ÉV MÚLVA, 1920. FEBRUÁR 24-ÉN, AZ UGYANCSAK ITT MEGRENDEZETT TÖMEGGYŰLÉS ALKALMÁVAL ELHANGZÓ SZÓNOKLATA UTÁN A PÁRT VEZETŐJÉVÉ VÁLASZTJA, MAJD TIZENHÁROM ÉV MÚLVA NÉMETORSZÁG TELJHATALMÚ KANCELLÁRJÁVÁ EMELI HITLERT.

A FÜHRER KÉSŐBB, AZ ANSCHLUSS UTÁN IS MINDIG NAGY HÁLÁVAL NYILATKOZOTT CSALÁDJA LINZI ORVOSÁRÓL, DOKTOR EDUARD BLOCHRÓL. BLOCHOT, AHOGY SZEMÉLYESEN MEGFOGALMAZTA, „A FAJÁBAN EGYEDI, NEMES LELKŰ ZSIDÓT”, A LINZI ZSIDÓK KÖZÜL EGYEDÜLIKÉNT A GESTAPO VÉDELME ALÁ HELYEZTETTE. A DOK-

TOR MEGTARTHATTA AZ ÚTLEVELÉT, A J (JUDE) BÉLYEGZŐ NÉLKÜL, AMI MINDENKOR BIZTOSÍTOTTA Ő ÉS CSALÁDJA SZÁMÁRA, HOGY UGYANOLYAN ÉLELMISZER- ÉS RUHAJEGYET KAPJON, MINT A TISZTA FAJÚ LINZIEK. NEM KELLETT GYŰJTŐTÁBORBA MENNIE, MEGTARTHATTA HÁZÁT ÉS VAGYONÁT. DR. EDUARD BLOCH ENNEK ELLENÉRE 1940-BEN FELESÉGÉVEL EGYÜTT AZ EGYESÜLT ÁLLAMOKBA EMIGRÁLT. OTT HALT MEG, NEW YORK BRONX NEGYEDÉBEN, MEGTÖRT ÖREGEMBERKÉNT 1945-BEN. LEOPOLD DAUER, AZ 1913-AS PÁRIZSI FODRÁSZVILÁGVERSENY GYŐZTESE ÉS ÉDESANYJA, ROSA BIRKENAUBAN PUSZTULT EL.

Messzi, valahol a magasban, becsukódik egy ajtó. Csend

Vége